

Brüssel, 11. november 2025
(OR. en)

14921/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2008/0140(CNS)

ANTIDISCRIM 103
FREMP 300
GENDER 195
JAI 1592
MI 869
SOC 728

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	14287/25
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamist sõltumata isikute usutunnistusest või veendumustest, puudest, vanusest või seksuaalsest sättumusest – <i>Eduaruanne</i>

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 2. juulil 2008 nõukogule ja Euroopa Parlamendile nõukogu direktiivi ettepaneku, mille eesmärk on laiendada usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise eest antavat kaitset tööhõive valdkonnast väljapoole. Kavandatava võrdset kohtlemist käsitleva horisontaalse direktiiviga, mis täiendab selles vallas kehtivaid liidu õigusnorme¹, keelatakse diskrimineerimine eespool nimetatud alustel järgmistes valdkondades: sotsiaalkaitse (sh sotsiaalkindlustus ja tervishoid), haridus ning kaupade ja teenuste (sh eluaseme) kättesaadavus.

¹ Eelkõige nõukogu direktiivid 79/7/EMÜ, 2000/43/EÜ, 2000/78/EÜ ja 2004/113/EÜ.

Lissaboni lepingu jõustumise järel 1. detsembril 2009 kohaldatakse selle ettepaneku suhtes nüüd Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 19 (seadusandlik erimenetlus); seega on pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist vajalik nõukogu ühehäälnene otsus.

Euroopa Parlament võttis oma arvamuse vastu nõuandemenetluse korras 2. aprillil 2009². Nõukogu peab taotlema lõpliku teksti suhtes Euroopa Parlamendi nõusolekut.

Kuigi ettepanek on olnud arutusel juba üle 17 aasta ja peaaegu iga eesistujariik on ettepaneku nõukogu päevakorda lisanud, ei ole seni suudetud kokkuleppele jõuda. Viimane eduaruanne³ esitati tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogule (EPSCO) 19. juunil 2025.

Kuigi väga suur enamus delegatsioone on direktiivi pikka aega toetanud, kiites heaks asjaolu, et selle eesmärk on täiendada kehtivat õigusraamistikku, käsitledes kõiki nelja diskrimineerimise alust horisontaalse lähenemisviisi abil, on mõned teised delegatsioonid väljendanud muret ja palunud selgitusi seoses tajutava õiguskindluse puudumise, pädevuse jaotuse ja subsidiaarsuse põhimõtte järgimisega ning ettepaneku mõjuga, eeskätt mis puudutab võimalikku finantsmõju.

Aastate jooksul on tõstatatud mureküsimuste lahendamiseks ettepanekut oluliselt ümber sõnastatud, muu hulgas selgitades õiguslikke kohustusi nii sisu kui ka pädevuste jaotuse osas ning piirates märkimisväärselt direktiivi eelnõu võimalikku finantsmõju.

² Vt dok A6-0149/2009. Praegu on parlamendi raportöör Alice Kuhnke (SE – Rohelised/EVF).

³ 9573/25.

Tuletatakse meelde, et viimase aasta jooksul on valdav enamik liikmesriike ministrite tasandil selgelt ja korduvalt väljendanud seisukohta, et kokkulepe selle pikalt arutusel olnud ettepaneku suhtes oleks asjakohane, õigeaegne ja vajalik.⁴

Komisjon on toetanud püüdusi kompromissi saavutamiseks, kuid säilitab praeguses etapis analüüsi reservatsiooni kõikide oma algsesse ettepanekusse tehtud muudatuste suhtes.

Komisjon teatas oma 2025. aasta tööprogrammis, mis avaldati 11. veebruaril 2025, et kavatseb võrdse kohtlemise direktiivi ettepaneku tagasi võtta. Ettepanek jäeti siiski alles ja seda ei olnud 6. oktoobril 2025 avaldatud tagasivõetavate ettepanekute nimekirjas⁵.

II. NÕUKOGU TÖÖ TAANI EESISTUMISPERIOODIL

Taani eesistumise ajal tehti täiendavaid jõupingutusi, et saavutada ettepaneku suhtes ühehäälneline otsus. Sotsiaalküsimuste töörühm arutas ettepanekut kahel koosolekul⁶. Samal ajal suhtles eesistujariik kahepoolset delegatsioonidega, kellel on endiselt lahendamata mureküsimusi, et teha kindlaks lahendamata küsimused ja uurida võimalikke lahendusi.

Sotsiaalküsimuste töörühma 2. oktoobri 2025. aasta koosolekul esitles OECD (Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsioon) esindaja oma aruannet „Võitlus diskrimineerimise vastu Euroopa Liidus“ („*Combating Discrimination in the European Union*“)⁷, märkides, et diskrimineerimine on levinud valdkondades, mis ei ole ELi õigusaktidega hõlmatud, kinnitades seega vajadust laiendada kaitset peale tööhõive ka muudesse valdkondadesse. Aruandes rõhutatakse ka diskrimineerimisega seotud majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid, mis viitab sellele, et horisontaalse võrdõiguslikkuse direktiivist saadav kasu kaaluks need kulud üles.

⁴ Tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu istungid 7. mail 2024, 20. juunil 2024, 2. detsembril 2024 ja 19. juunil 2025.

⁵ ELT C/2025/5423, 6.10.2025, lk 1–4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2025/5423/oj>.

⁶ 2. ja 30. oktoober 2025.

⁷ [Combating Discrimination in the European Union | OECD](#)

Seejärel arutas töörühm ettepanekut eesistujariigi suunisdokumendi⁸ alusel. Liikmesriikidel, kes ei saanud viimast teksti⁹ toetada, paluti täpsustada, millised mureküsimumused neil veel alles on, et leida neile kõige tulemuslikumad ja tõhusamad lahendused. Enamik liikmesriike kinnitas taas oma toetust direktiivile ning mitu liikmesriiki jagas oma analüüse sellega kaasnevate kulude kohta, mis leiti olevat madalad või väheolulised võrreldes direktiivist saadava kasuga.

Eeltoodule ja täiendavatele kahepoolsetele mõttevahetustele tuginedes tegi eesistujariik kindlaks lahendamata küsimused, millega on allesjäänud mureküsimumustega liikmesriikide arvates vaja veel tegeleda. Sotsiaalküsimuste töörühm arutas neid 30. oktoobril eesistujariigi suunisdokumendi¹⁰ alusel järgmiselt:

i) Kohaldamisala

Üks delegatsioon on väljendanud muret direktiivi kohaldamisala pärast seoses sotsiaalkaitse ja hariduse valdkonnaga, eelkõige vajadusega austada riikide pädevust nendes tundlikes valdkondades. Kõnealune delegatsioon tegi ka ettepaneku laiendada artikli 2 lõikes 5a lubatud erinevat kohtlemist ette nägevat sätet nii, et seda kohaldataks kõigi direktiiviga hõlmatud diskrimineerimise aluste ja mitte ainult vanuse suhtes.

Seda arvesse võttes palus eesistujariik allesjäänud mureküsimumustega liikmesriikidel täpsustada, millised muudatused seoses sotsiaalkaitse ja hariduse valdkonnaga on vajalikud selleks, et nad saaksid direktiivi toetada; samal ajal paluti liikmesriikidel, kes toetavad artikli 2 lõike 5a laiendamist kõigile diskrimineerimise alustele, esitada praktilisi näiteid ja selgitada seksuaalse sättumuse, usutunnistuse või veendumuste ja puude põhjal toimuva erineva kohtlemise võimaldamise poliitilisi ja õiguslikke põhjuseid.

⁸ 12823/25.

⁹ Teksti viimane versioon on esitatud dokumendis 10817/24.

¹⁰ 14287/25.

Kuigi delegatsioonid olid üldiselt valmis olema paindlikud ja kaaluma uusi ettepanekuid, väljendasid mitmed delegatsioonid kahtlusi kohaldamisala edasise kitsendamise suhtes ning taotlesid konkreetseid ettepanekuid ja põhjendusi, eelkõige seoses artikli 2 lõikes 5a sisalduva sätte võimaliku laiendamisega. Mõned delegatsioonid rõhutasid ka direktiivi üldeesmärgi säilitamise tähtsust. Seevastu kutsus üks delegatsioon üles jätma direktiivi kohaldamisalast välja sotsiaalkaitse ja hariduse valdkonna ning laiendama artikli 2 lõike 5a sätet kõikidele diskrimineerimise alustele, mitte ainult vanusele. Teine delegatsioon väljendas muret hariduse valdkonda käsitlevate sätete õigusselguse pärast.

ii) Rakendamine

Rakendamisega seoses on tõstatatud küsimusi direktiivi finantsmõju kohta, sealhulgas eelkõige puuetega inimestele mõistlike abinõude pakkumise kulude kohta.

Seda arvesse võttes kutsus eesistujariik liikmesriike üles teatama, milline toetus hõlbustaks nende riiklike kulude-tulude analüüsi tegemist mõistlike abinõude võtmise kohustuse kohta, ning täpsustama kõiki õiguslikke tingimusi või sätteid, mis vajavad täiendavat selgitamist, sealhulgas seda, kas teksti tuleks lisada täiendavaid elemente, ning kui jah, siis milliseid ja millises vormis.

Mitu liikmesriiki rõhutas, et kohustused on juba kehtestatud ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni alusel ning et direktiiviga ei kehtestataks täiendavaid nõudeid mõistlike abinõude kohta. Üks liikmesriik tõi välja mõistlike abinõude ja juurdepääsetavuse erinevuse, märkides, et viimase puudumine kompromisstekstis vähendab märkimisväärselt kulusid. Samuti tehti ettepanek, et komisjon võiks pärast direktiivi vastuvõtmist anda suuniseid rakendamise kohta. Teine liikmesriik nõudis uut mõjuhinnangut. Komisjoni esindaja rõhutas, et komisjon oli läbi viinud mõjuhinnangu, et lisada see oma seadusandlikule ettepanekule, ning et mõjuhinnangute läbiviimine seoses nõukogu tehtud muudatustega komisjoni ettepanekusse ei ole komisjoni ülesanne.

iii) Detsentraliseeritud pädevus

Mõned liikmesriigid tõid välja probleemid direktiivi rakendamisel olukordades, kus pädevust teostatakse piirkondlikul või detsentraliseeritud tasandil, ning kutsusid üles leidma selliseid juhtimisstruktuure arvestavaid lahendusi.

Seda arvesse võttes palus eesistujariik neid liikmesriike, kes tunnevad muret direktiivi mõju pärast detsentraliseeritud poliitikastruktuuridele, täpsustada, millised poliitikavaldkonnad põhjustavad nimetatud muresid ja pakkuma välja konkreetseid lahendusi nendega tegelemiseks.

Kaks liikmesriiki teatasid, et nad ei ole detsentraliseeritud pädevuse pärast mures, kuigi neil endil on riiklikul tasandil detsentraliseeritud juhtimisstruktuurid.

III. KOKKUVÕTE

Eesistujariigi eesmärk oli leppida ettepaneku suhtes kokku üldine lähenemisviis tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu 1. detsembri istungil. Sotsiaalküsimuste töörühmas toimunud arutelude käigus säilitasid kolm delegatsiooni siiski üldised reservatsioonid, mis näitas, et nõutavat ühehäälsust ei ole veel võimalik saavutada. Delegatsioonide väga suur enamus toetab aga jätkuvalt viimast kompromissteksti ja eesmärki leppida nõukogus kokku üldine lähenemisviis.

Kuna lahendamata mureküsimustega liikmesriigid ei ole täiendavaid ettepanekuid või selgitusi esitanud, ei ole eesistujariik saanud uut kompromissteksti esitada. Enne võimalike lahenduste kindlakstegemist tuleb delegatsioonide seisukohti üksikasjalikumalt analüüsida. Loodetavasti saab allesjäänud mureküsimustega tegeleda kõigi delegatsioonide konstruktiivse koostöö kaudu.

Eesistujariik on kindlalt veendunud, et EL peaks olema eeskujuks maailmas, kus põhiõigused ja võrdõiguslikkus on üha suurema surve all. Seega loodetakse, et lähitulevikus on võimalik nõukogus saavutada ühehäälneline otsus.
